

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
INLEDNING	3
SAMMANFATTNING	4
Centrala stadsområden	4
Perifera stadsområden	4
Landsbygdsområden	5
Mindre tätorter	5
KÄLLOR	5
DEFINITIONER, FÖRKLARINGAR OCH JÄMFÖRELSER	6
BESKRIVNING AV DELOMRÅDEN (68 st)	9
ÖVRIGT	147
Högstadieskolornas upptagningsområden – karta	148
Alkohol och tobak	149
Behörighet att läsa vidare till nationellt program i gymnasiet	151
Simkunnighet i årskurs 5	153
Skollunch	154
Tandhälsa	155
Tillgång till grönområden	156

VÄLFÄRDSINDIKATORER FÖR DELOMRÅDEN I JÖNKÖPINGS KOMMUN

INLEDNING

Som ett led i folkhälsoarbetet i Jönköpings kommun har ett antal välfärdsindikatorer tagits fram som mått på välfärden i kommunen. De faktorer som används behandlar bebyggelse- och befolkningssammansättning, utbildningsnivå, sysselsättning och arbetslöshet, inkomster, hälsa, demokrati, socialtjänst, säkerhet och trygghet m m.

Välfärdsindikatorerna redovisas för 68 olika delområden i Jönköpings kommun. Områdena omfattar dels stadsområden ungefär motsvarande stadsdelar i de större tätorterna, dels mindre tätorter och landsbygdsområden. Samtliga motsvarar statistikområden på så kallad tresiffernivå. Stadsområdena har delats in i centralt belägna och perifera områden. För varje område görs samtidigt en jämförelse med kommunens genomsnitt.

I sammanställningen redovisas diagram, text och tabeller. Texten innehåller både kommentarer till diagrammen och annan information.

Några indikatorer, såsom tandhälsa och användning av alkohol och tobak bland skolelever är inte möjliga att presentera efter lika detaljerad områdesindelning, utan redovisas indelade efter tandvårdsområden och högstadieskolornas upptagningsområden.

SAMMANFATTNING

Delområdena i Jönköpings kommun har delats in i fyra olika typer: centrala stadsområden, perifera stadsområden, mindre tätorter och landsbygdsområden. Som utgångspunkt för indelningen har framför allt använts bebyggelse- och befolkningsstruktur.

Centrala stadsområden

Som centrala stadsområden räknas i detta sammanhang centrumområdena i Jönköping och Huskvarna samt stadsområdena i nära anslutning till Jönköpings centrum.

I Jönköpings centrum består bebyggelsen till största delen av flerbostadshus med små lägenheter, där det bor många ungdomar/studenter och även en hel del pensionärer. Andelen ensamstående är mycket hög. Förvärvsfrekvens och disponibel inkomst ligger lägre än genomsnittet, medan däremot utbildningsnivån är mycket hög. Valdeltagandet är ganska lågt. Omflyttningen är hög, eftersom ungdomar tillhör en flyttningssbenägen grupp. Antalet anmälda brott, trafikolyckor och bränder är betydligt större än i övriga delar av kommunen. Socialbidragsberoendet är också ganska högt.

Huskvarna Centrum har en något annorlunda struktur och skiljer sig från centrum i Jönköping genom att andelen pensionärer är mycket hög, vilket delvis beror på de servicehus och äldreboende som finns där. Andelen ungdomar/studenter ligger ungefär på kommunens genomsnitt. Detta innebär i sin tur att utbildningsnivån är ganska låg. Förvärvsfrekvens, disponibel inkomst och valdeltagande följer samma mönster som i Jönköpings centrum, medan ohälsotal, arbetslöshet och socialbidragsberoende ligger högre. Huskvarna Centrum är det område i kommunen som har högst andel ungdomar som har varit i kontakt med socialtjänsten.

De stadsområden som ligger i nära anslutning till Jönköpings centrum uppvisar ungefär samma mönster som ovan, men har en något annorlunda befolkningsstruktur. Andelen pensionärer är här betydligt högre, samtidigt som andelen unga fortfarande är ganska hög, särskilt i närheten av högskolorna. Förvärvsfrekvens och disponibel inkomst är relativt låga, arbetslöshet och ohälsotal ligger omkring eller något över kommunens genomsnitt. Utbildningsnivån är lägre än i centrum. Till centrala stadsområden räknas bl a Jönköping Söder och Liljeholmen. Även Bäckalyckan räknas hit, men här är bebyggelsestrukturen annorlunda, vilket påverkar områdets sammansättning.

Perifera stadsområden

De perifera stadsområdena har mycket olika karaktär. Bebyggelsen är ofta blandad med både småhus och flerbostadshus, men det finns också områden med nästan enbart småhus alternativt flerbostadshus. De områden som är mest *typiska* består till övervägande delen av småhus med en större andel barnfamiljer än kommunens genomsnitt. Andelen pensionärer är relativt liten, liksom andelen yngre i åldersgruppen 20-30 år. Förvärvsfrekvensen och den disponibla inkomsten är ganska höga, samtidigt som arbetslösheten och ohälsotalen är låga. Utbildningsnivån ligger oftast under kommunens genomsnitt. Brott, bränder och trafikolyckor ligger på en låg nivå,

liksom kontakterna med socialtjänst och missbrukarvård. Socialbidragsberoendet är i allmänhet mycket lågt. Valdeltagandet ligger över genomsnittet. Barnarp-Odensjö, Ljungarums kyrkby och Tokarp är exempel på områden med många barnfamiljer.

I områden med en äldre befolkning sjunker ofta den disponibla inkomsten och ohälsotalen ökar. Exempel på sådana områden är Ekhagen och Gråshagen.

I de s k *utsatta områdena* dominerar flerbostadsområden med hög arbetslöshet, låg förvärvsfrekvens, låg utbildningsnivå och låga inkomster. Dessa områden har ofta en stor andel utlandsfödda och ett högt ohälsotal, t ex Råslätt och Österängen. Antalet anmälda brott och personer som har varit i kontakt med socialtjänst eller missbrukarvård är betydligt fler än genomsnittet. Socialbidragsberoendet är mycket stort. Valdeltagandet är oftast mycket lågt.

Det finns också *högstatusområden* med hög utbildningsnivå, hög förvärvsfrekvens, låg arbetslöshet, höga inkomster etc, till exempel Skänkeberg och Bymarken. Antalet anmälda brott är ofta relativt stort, vilket troligen beror på att det sker många villainbrott i denna typ av områden.

Landsbygdsområden

Befolkningen i landsbygdsområdena består oftast av en relativt stor andel barnfamiljer och antalet äldre är med några undantag ganska litet. Förvärvsfrekvensen är hög, arbetslösheten låg och omflyttningen mycket liten. Utbildningsnivån är låg och den disponibla inkomsten ligger oftast runt genomsnittet eller något över. Andelen utlandsfödda är låg och andelen ensamstående är också ganska låg. Ohälsotalen är ofta lågt, men kan också i vissa fall ligga högre än genomsnittet, särskilt bland männen. Valdeltagandet är i allmänhet högt. Antalet bränder ligger dock ofta över genomsnittet och i vissa områden är även antalet brott relativt stort.

Mindre tätorter

De mindre tätorterna har delvis samma struktur som landsbygdsområdena. Även här är andelen utlandsfödda låg, liksom andelen hushåll som får socialbidrag. Däremot skiljer de sig från landsbygden på en del andra punkter och det finns också vissa skillnader mellan de olika tätorterna. Tenhult är exempel på en tätort som har många barnfamiljer, utbildningsnivå under genomsnittet, hög förvärvsfrekvens, låg arbetslöshet, låg andel ensamstående, lågt ohälsotal och inkomster ungefär som kommunens genomsnitt. Gränna däremot har en relativt hög andel äldre, genomsnittlig utbildningsnivå, förvärvsfrekvens, arbetslöshet och inkomster ungefär som genomsnittet och ett ohälsotal något högre än genomsnittet. Omflyttningen är i allmänhet låg i de mindre tätorterna.

KÄLLOR

Senast tillgängliga statistik från Statistiska Centralbyrån har använts. Statistik har också hämtats från Jönköpings kommuns förvaltningar, polismyndigheten och landstinget. Uppgifterna kommer från åren 1998-2000, i första hand från 1999. I några fall gäller uppgifterna längre tidsperioder.

DEFINITIONER, FÖRKLARINGAR OCH JÄMFÖRELSER

Definitioner och förklaringar hänför sig till delområdesbeskrivningarna. Jämförelser med riket förekommer i de fall som det har gått att få fram motsvarande uppgifter.

Befolkningsstruktur

I diagrammet över befolkningens åldersstruktur redovisas indelningen i åldersklasser av olika storlek. I den förklarande texten har en jämförelse samtidigt gjorts med befolkningens indelning i femårsklasser, vilket ger möjlighet till en noggrannare redovisning.

Utlandsfödda

Med utlandsfödda menas invånare som är födda i utlandet. De kallas också 1:a generationens invandrare och kan vara antingen utländska eller svenska medborgare. I Jönköpings kommun var andelen utlandsfödda 10,1% under 1999. Riksgenomsnittet var 11,1%.

Ensamstående

Andelen ensamstående har beräknats efter antalet hushåll som i inkomststatistiken anges som ensamstående män eller kvinnor utan barn i åldrarna 20 år och äldre. Som ensamstående räknas i detta sammanhang också samboende (ej gifta) utan barn.

Utbildning

Utbildningsnivån redovisar andelen av befolkningen i åldersgruppen 20-64 år som under 1998 har minst förgymnasial, gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Det finns i allmänhet också en liten grupp med okänd utbildningsnivå. I Jönköpings kommun har 27% eftergymnasial utbildning, vilket motsvarar riksgenomsnittet. Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning är generellt något högre än bland männen, i Jönköpings kommun 29% respektive 25%. Motsvarande siffror för riket är ungefär desamma.

Sysselsättning, förvärvsarbete, förvärvsfrekvens, förvärvsintensitet

Diagrammet för sysselsättning redovisar utöver förvärvsarbete och arbetslösa även grupper som *inte* står till arbetsmarknadens förfogande, såsom studerande, förtidspensionärer och övriga ej förvärvsarbete. Med arbetslösa menas i detta sammanhang personer som fått ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd någon gång under året. Det innebär att arbetslösheten mätt på detta sätt blir högre än om man mäter vid en viss tidpunkt (jämför nedan).

Sysselsättningen redovisas för 1998 för åldersgruppen 16-64 år. Andelen förvärvsarbete blir därigenom lägre än om man anger förvärvsfrekvensen (förvärvsintensiteten) för åldersgruppen 20-64 år, vilket numera är det vanligaste, eftersom de flesta i åldrarna 16-19 år är studerande. Förvärvsfrekvensen (andelen förvärvsarbete) i Jönköpings kommun 1998 var 75% i åldersgruppen 20-64 år. Motsvarande siffra för hela riket var 73%. I allmänhet är förvärvsfrekvensen lägre hos kvinnorna än hos männen, i Jönköpings kommun 72% respektive 78% och i riket 71% respektive 75%.

Öppet arbetslösa och arbetsmarknadsåtgärder

Som öppet arbetslösa räknas arbetslösa som står till arbetsmarknadens förfogande och kan ta arbete omgående. Andelen öppet arbetslösa anges i % av den totala befolkningen i åldrarna 18-64 år uppdelad i olika åldersgrupper. Arbetslösheten anges vid en bestämd tidpunkt, i detta fall den 31 oktober 2000. I områden med lågt invånarantal, framför allt landsbygdsområden, redovisas ingen åldersindelning. Den öppna arbetslösheten var 2,8% i Jönköpings kommun och motsvarande siffra för riket var 4,0%.

Som *arbetsmarknadsåtgärder* räknas i detta sammanhang arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, starta eget-bidrag och eventuella övriga åtgärder som kan förekomma.

Disponibel inkomst

Disponibel inkomst är vad som återstår för konsumtion och sparande sedan man från bruttoinkomsten dragit ifrån slutlig skatt och lagt till skattefria ersättningar och bidrag. I sammanställningen redovisas medelinkomsterna för olika kategorier samt genomsnittet för samtliga inkomsttagare. Eftersom antalet kan variera ganska mycket i de olika kategorierna, kan genomsnittet för samtliga bli högre eller lägre än kommunens genomsnitt, trots att uppgifterna för de enskilda kategorierna visar på motsatsen. Samboende (ej gifta) utan barn räknas som ensamstående.

Socialbidrag

Socialbidrag anges som det genomsnittliga antalet kronor som under 1999 har betalats ut per invånare och månad. I Jönköpings kommun var beloppet knappt 100 kr per person och månad.

Ohälsotal

Ohälsotalet ett visst år beräknas genom att för ett område summera invånarnas antal sjukpenningdagar, dagar med förtidspension/sjukbidrag, dagar med rehabiliteringsersättning och dagar med förebyggande sjukpenning. Därefter divideras antalet dagar med antalet sjukpenningförsäkrade och förtidspensionärer i åldrarna 16-64 år. I diagrammet redovisas ohälsotalet uppdelat på män, kvinnor och totalt. Generellt är ohälsotalet betydligt högre för kvinnor än för män. Genomsnittet för Jönköpings kommun ligger strax under riksgenomsnittet och var under 1999 43,0 dagar jämfört med rikets 43,8. Motsvarande siffror för männen är 36,3 respektive 37,0 och för kvinnorna 49,8 respektive 51,0.

Rökning under graviditeten

Rökning under graviditeten bygger på Jönköpings läns landstings uppgifter från perioden 1991-1995. Aktuellare uppgifter uppdelade på statistikområden finns tyvärr inte. Gravidas rökning har emellertid minskat påtagligt i Jönköpings kommun de senaste åren från 17% i genomsnitt under 1991-1995 till 11% 1999. Riksgenomsnittet är 13%.

Hemtjänst

Uppgifterna om hemtjänst har hämtats från socialförvaltningen och redovisar hur stor andel av befolkningen som är 80 år och äldre och som har hemtjänst. Genomsnittet för Jönköpings kommun är knappt 16%, vilket kan jämföras med motsvarande siffra för hela riket som är 18%.

Socialtjänst

Här redovisas antalet barn/ungdomar i åldersgruppen 0-20 år som någon gång under 1999 har varit aktuella inom individ- och familjeomsorgen för utredning/yttrande och/eller insats enligt socialtjänstlagen eller lagen om vård av unga. Dessutom redovisas antalet vuxna i åldrarna 18-64 år som någon gång under 1999 varit aktuella inom individ- och familjeomsorgens missbrukarvård för utredning/yttrande och/eller insats enligt socialtjänstlagen eller lagen om vård av missbrukare.

Båda grupperna redovisas som antal per 100 invånare. Redovisningen per tresifferområde bygger på var personerna är bosatta i januari 2001, trots att utredningen/insatsen genomfördes under 1999. Flyttningar som kan ha skett sedan dess är inte registrerade, vilket innebär att det kan finnas mindre avvikelser från de verkliga förhållandena.

Valdeltagande i kommunvalet 1998

Valdeltagandet anges i procent av antalet valberättigade i ett område. Ofta ingår flera valdistrikt helt eller delvis i ett tresifferområde. I sådana fall har ett genomsnitt räknats fram, där hänsyn har tagits till varje distrikts andel av statistikområdet. I Jönköpings kommun var valdeltagandet 82% i kommunfullmäktigevalet 1998 jämfört med riksgenomsnittet 79%.

Bränder

Antalet bränder anges per 100 invånare under en 4-årsperiod (juli 1996-juni 2000). Alla typer av bränder är inräknade.

Trafikolyckor

Trafikolyckor anges i antal per 100 invånare under en 5-årsperiod (1995-1999). I statistiken ingår endast polisrapporterade olyckor på kommunens vägnät. Det innebär att trafikolyckor som sker på läns- och riksvägar samt E4 inte finns med. Någon statistik finns därmed inte för landsbygdsområdena som saknar kommunala vägar.

Brott

Brott anges i antal per 100 invånare under 1999 och omfattar polisanmälda brott i det område där brottet begås. Det innebär att antalet brott per invånare blir särskilt stort i de centrala delarna av de större tätorterna. Ett område som A6-Ryhov, där det inte bor många människor men där det finns både ett sjukhus och ett stort affärscentrum, begås många brott. Dessa går naturligtvis inte att redovisa som antal per invånare. Även i industriområdena inträffar en hel del brott.